

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Agroenvironmentálně-klimatická opatření
Program rozvoje venkova 2014–2020

Biopásy

Informační materiál
pro zemědělce

Vydalo Ministerstvo zemědělství

2. aktualizované vydání

Autoři fotografií: Josef Makovský, Petr Marada

ISBN 978-80-7434-302-5

Praha 2016

1. Agroenvironmentálně-klimatická opatření

Úvod

Tato brožura je určena všem zemědělcům, kteří se chtějí něco dozvědět o dotacích trochu jinou formou. Klade si za cíl srozumitelně vysvětlit dotační opatření označovaná jako agroenvironmentálně-klimatická opatření (dále jen „AEKO“). Jedná se o poměrně rozsáhlý komplex různě zaměřených podopatření, jejichž podmínky jsou navrženy tak, aby motivovaly zemědělce k ochraně a zlepšení životního prostředí na zemědělské půdě. V AEKO se poskytují platby zemědělcům výměnou za službu společnosti. Ta spočívá v provádění podmínek AEKO, které jdou vždy nad rámec běžné zemědělské praxe. Svým nastavením AEKO chrání a zlepšují všechny složky životního prostředí, krajinu a její vlastnosti, přírodní zdroje a půdu a biologickou rozmanitost.

Aby byl dopad AEKO skutečně významný, je vstup do opatření podmíněn uzavřením pětiletého závazku hospodaření v souladu s danými podmínkami. Jedná se tedy o dlouhodobější kontrakt se státem, na jehož základě jsou zemědělci vypláceny dodatečné náklady a ztráta příjmu (např. z důvodu snížené produkce), které vznikají jako důsledek plnění podmínek. AEKO jsou spolufinancované Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Ministerstvem zemědělství z národních zdrojů.

Podpora AEKO (dříve označované jen zkratkou AEO – agroenvironmentální opatření) byla v ČR zavedena od roku 2004. Nejprve v rámci Horizontálního programu rozvoje venkova v letech 2004–2006 se závazky dobíhajícími až do roku 2010 a poté v rámci Programu rozvoje venkova 2007–2013. Poslední závazky byly v předcházejícím programovém období přijímány v roce 2013 (pouze zatravnění orné půdy), což znamená, že v letech 2015 až 2017 se bude u některých z Vás odehrávat souběh starých a nových závazků.

AEKO zahrnují v programovém období 2014–2020 osm podopatření (viz přehled níže). Některá podopatření se dále člení na tituly. Podopatření jsou zaměřena na různé zemědělské kultury a způsoby hospodaření. Obecně by se ale dalo říci, že každé podopatření sleduje alespoň jeden ze dvou hlavních cílů, a to snižování environmentálních rizik spojených s moderním zemědělstvím na jedné straně a zachování přírody a obdělávané krajiny na straně druhé. Jak jsou tyto dva cíle zastoupeny v opatření, závisí na dotyčné oblasti, kam jsou směřovány. Například v oblasti s intenzivní zemědělskou výrobou se opatření často zaměřují na snižování environmentálních rizik (např. zatravnění drah soustředěného odtoku snižující riziko eroze), ale mohou být také určena k ochraně přírody (např. zatravnění druhově bohatou směsí podporující biodiverzitu).

Přehled podopatření AEKO

Integrovaná produkce ovoce

Integrovaná produkce révy vinné

Integrovaná produkce zeleniny a jahodníku

Ošetřování travních porostů

Zatravňování orné půdy

Biopásy

Ochrana čejky chocholaté

Zatravnění drah soustředěného odtoku

Základní principy AEKO

Již bylo řečeno, že **uzavíraný závazek je pětiletý**. Do závazku vstupujete buď se všemi díly půdních bloků dané kultury (celofaremní podopatření integrovaná produkce ovoce a révy vinné) nebo jen s vybranými díly půdních bloků (ostatní podopatření). Podstatné je si před vstupem uvědomit, zda díl půdního bloku, se kterým do podopatření vstupujete, budete užívat a mít tedy evidovaný na sebe v LPIS minimálně do konce závazku. AEKO sice nabízí možnost pardonovaného snížení výměry v závazku, ale využití této možnosti je limitované.

Rovněž bylo v úvodu naznačeno, že v AEKO **je hrazena pouze taková činnost, která jde nad rámec běžné zemědělské praxe**. Běž-

nou zemědělskou praxi v AEKO ohraničují a definují základní závazné předpisy na národní a evropské úrovni. Předně se jedná o podmínky Cross Compliance, kterým se věnuje samostatně vydaná publikace. Dále sem patří také minimální požadavky na použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin, které jsou popsány níže. U některých podopatření se právě v důsledku běžné zavedené praxe stanovená dotace snižuje. Jde konkrétně o tato snížení:

- snížení dotace o 86 EUR/ha na dílech půdních bloků zařazených v podopatření ošetřování travních porostů¹, podopatření zatravňování orné půdy a podopatření zatravňování drah soustředěného odtoku, které se nacházejí v I. zónách zvláště chráněných území. Zákon o ochraně přírody a krajiny² zakazuje v I. zónách hnojit. Protože je v podopatření hrazena újma vznikající na výnosu píce zákazem hnojení, nelze ji logicky v I. zónách hradit, neboť zákaz hnojení je zde již stanoven na základě obecně platného právního předpisu. Nejde zde tedy o újmu vznikající na základě podmínky jdoucí nad rámec běžné praxe.
- snížení dotace o 86 EUR/ha na dílech půdních bloků zařazených v podopatření ošetřování travních porostů¹, podopatření zatravňování orné půdy a podopatření zatravňování drah soustředěného odtoku, které se nacházejí ve zranitelných oblastech dusičnany na zamokřených trvalých travních porostech (hlavní půdní jednotka

¹ Dotace se nesnižuje u titulů obecná péče o extenzivní louky a pastviny, trvale podmáčené a rašelinné louky a suché stepní trávníky a vřesoviště. U těchto titulů není v kalkulaci dotace zapracována újma za nehnojení.

² Zákon č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

65–76), jež nebyly meliorovány. Nařízení vlády stanovující podmínky pro hospodaření ve zranitelných oblastech dusičnany³ zakazuje na těchto travních porostech hnojit a nelze tedy tuto újmu hradit v AEKO.

V LPIS lze u každého dílu půdního bloku na záložce „Podrobné – AEO info – Ostatní údaje AEO“ zjistit, zda se na díl půdního bloku vztahuje výše uvedené snížení dotace.

Existuje základní princip, podporující pravidla pro veřejné výdaje v Evropské Unii, že žádné náklady na stejnou činnost nesmí být financovány z veřejných zdrojů dvakrát. Toto pravidlo se označuje jako **pravidlo dvojího financování**. Ministerstvo zeměděl-

ství v rámci schvalování podpory AEKO pro roky 2015–2020 identifikovalo několik rizik dvojího financování. Zásadní je uplatnění tohoto pravidla pro ekologicky hospodařící zemědělce, kterým se nově krátí některé dotace v podopatření ošetřování travních porostů. Toto snížení dotace v ošetřování travních porostů se neprovede na dílech půdních bloků, na kterých bylo strženo 86 EUR za zákaz hnojení v I. zónách zvláště chráněných území nebo ve zranitelných oblastech dusičnany. V případě podopatření zatravňování orné půdy nebo zatravňování drah soustředěného odtoku se ekologickým zemědělcům na zatravňovaný díl půdního bloku neposkytne dotace v ekologii. Stejně omezení platí ještě u kombinace podpory ekologického zemědělství a podopatření biopásy a ochrany čejky chocholaté.

³ Nařízení vlády č. 262/2012 Sb., v e znění pozdějších předpisů.

Složitým problémem je **vzájemná kombinovatelnost různých dotačních zdrojů**.

Obecně lze říci, že neplatí žádné omezení, které by bránilo kombinaci dotací na dílu půdního bloku v rámci přímých plateb (SAPS, ozelenění, podpory produkce) a AEKO. Rovněž některé plošné podpory z Programu rozvoje venkova (LFA, Natura 2000 na zemědělské půdě) jsou s AEKO kombinovatelné zcela bez omezení. Kombinovatelnost AEKO s opatřením ekologické zemědělství je možná, s výjimkou dílů půdních bloků zařazených v podopatření integrované produkce. Jak je již ale výše vysvětleno při kombinaci opatření ekologické zemědělství s AEKO se některé platby snižují z důvodu zabránění dvojímu financování. Kombinovatelnost podopatření AEKO na jednom dílu půdního bloku mezi sebou vzájemně je vyloučena povahou závazků

AEKO. Kombinovatelnost AEKO a dotačních zdrojů poskytovaných Ministerstvem životního prostředí je možná pouze pokud je hrazena jiná činnost, náklad nebo újma.

Minimální požadavky pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin

Požadavky běžné praxe jsou, mimo jiné, vyjádřeny také zavedením podmínek minimálních požadavků pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin. Za plnění těchto podmínek, přestože znamenají omezení hospodaření, se neplatí, neboť jsou považovány za součást běžné zemědělské praxe.

Minimální požadavky pro použití hnojiv musí obsahovat kodex správné zemědělské praxe zavedený v souladu s nitrátovou směrnicí. Podstatné je to, že tyto vybrané podmínky

platí i pro zemědělské podniky nacházející se mimo zranitelné oblasti dusičnany.

Minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin musí obsahovat obecné zásady integrované ochrany rostlin, požadavky stanovující povinnost mít oprávnění na používání přípravků a splnění závazku ohledně školení, požadavky na bezpečné skladování, kontrolu aplikačního zařízení a pravidla pro použití pesticidů v blízkosti vody a jiných citlivých lokalit. Všechny požadavky jsou stanoveny na základě platných národních právních předpisů.

Některé výše vyjmenované oblasti minimálních požadavků jsou již zavedené v Cross Compliance. Podmínky Cross Compliance musí plnit každý zemědělec požadující platbu v AEKO. Nejde tedy o to, že by některé oblasti nebyly pokryté. Prostě jen nejsou podmínky duplikovány. Tyto podmínky jsou v následujícím textu kurzívou.

Všichni žadatelé o podporu v rámci AEKO jsou povinni dodržet **minimální požadavky pro použití hnojiv**:

- vést a nejméně 10 let uchovávat evidenci o druhu, množství a době použití hnojivých látek – evidenci hnojení,
- dodržovat období zákazu použití dusíkatých hnojivých látek,
- dodržovat zákaz pěstování erozně nebezpečných plodin (kukuřice, sója, brambory, řepa, bob setý, slunečnice, čirok) na zemědělských pozemcích se sklonitostí převyšující 7°, jejichž jakákoli část se nachází ve vzdálenosti menší než 25 m od útvaru povrchových vod,
- dodržovat na zemědělských pozemcích zákaz použití dusíkatých hnojivých látek v případě nepříznivých půdních podmínek,

- zajistit při použití dusíkatých hnojivých látek rovnoměrnou aplikaci po pozemku,
- dodržovat zákaz použití dusíkatých hnojivých látek na orné půdě se sklonitostí převyšující 10° a na travních porostech se sklonitostí převyšující 12°; výjimkou je přívod dusíku výkaly a močí pasených zvířat a tuhá statková hnojiva a tuhá organická hnojiva, která musí být v případě orné půdy bez porostu do 24 hodin zapravena do půdy; podmínka zapravení do půdy se nevztahuje na plochy ponechaných sklíditelných rostlinných zbytků,
- *dodržovat v blízkosti útvarů povrchových vod ochranné nehnojené pásy v šířce min. 3 m od břehové čáry.*

Všichni žadatelé o podporu v rámci AEKO jsou povinni dodržet **minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin a dalších prostředků na ochranu rostlin**:

- vést a nejméně 10 let uchovávat evidenci o používání přípravku na ochranu rostlin,
- zabezpečit nakládání s přípravky na ochranu rostlin odborně způsobilou osobou,
- podrobit kontrolnímu testování profesionální zařízení pro aplikaci přípravků na ochranu rostlin používané v rámci podnikání,
- uchovávat přípravky na ochranu rostlin v originálních obalech podle jejich druhů a odděleně od jiných výrobků a přípravků určených k likvidaci jako odpad a mimo dosah látek, které by mohly ovlivnit vlastnosti skladovaných přípravků,
- *postupovat při aplikaci přípravků na ochranu rostlin v souladu s pokyny na ochranu vod a dodržovat omezení pro použití přípravků na ochranu rostlin v pásmu ochrany zdrojů podzemních vod nebo vodárenských nádrží.*

2. Biopásy

Úvod

Biopásy patří mezi již zavedená podopatření na orné půdě. Přispívají k rozmanitosti zemědělské krajiny a zvyšují biodiverzitu na obhospodařovaných polích. Jedná se v podstatě o úhorové hospodaření na přesně definované ploše, s vysetím stanovené směsi. Takovýto „ostrůvek“ nerušené zeleně má velký význam zejména pro bezobratlé živočichy, kteří mají v dnešní zemědělské krajině často problémy s migrací. Biopásy poskytují hmyzu záchytná místa, přes která se může pohybovat. Zvýšení počtu bezobratlých živočichů spolu s vhodným složením směsi pro biopás pak tvoří lákavou potravní nabídku pro ptáky. Biopás poskytuje rovněž úkryt i pro další drobné polní živočichy. Nektarodárné biopásy jsou složením směsi orientovány na opylovače. Poměrně klíčové pro správnou funkci biopásu je jeho umístění. Má-li sloužit jako funkční biokoridor, pak je účinnější založit ho napříč polem než pouze na okraji. Dotační podmínky samotné umístění popisují poměrně volně. Pokud tedy uvažujete o vytváření biopásů, především si uvědomte, co má biopás řešit prioritně - prostupnost krajiny a vytvoření úkrytů a potravní nabídky pro hmyz, ptáky a drobné polní savce.

Proč vstoupit

Orná půda je v dnešní intenzivně zemědělsky využívané krajině jedním z nejméně oživených biotopů vůbec, navíc rozsáhlé půdní bloky představují migrační bariéry. Biopásy vytváří úkryty, poskytují zdroje potravy, místa pro rozmnožování hmyzu i vyšších živočichů (např. ptactvo zemědělské krajiny); podporují včely i další užitečný

hmyz. Tím, že se s půdou nebude nějakou dobu pracovat, se zvýší biodiverzita edafonu a vznikne tak zásobárna půdních mikroorganismů nezbytných pro spoluvytváření strukturální půdy navazujících obhospodařovaných pozemků. Zvažte proto, zda by se nenašlo na Vašich pozemcích vhodné místo pro biopás. I malá plocha může pomoci! Na výběr máte ze dvou variant. Můžete se rozhodnout pro vytvoření jednoletého krmného biopásu nebo víceletého nektarodárného biopásu. Tyto dva typy biopásů lze v rámci farmy kombinovat, není však povolena kombinace na jednom dílu půdního bloku. Níže u jednotlivých podmínek zjistíte, že vytvoření biopásu může rovněž prakticky řešit některé problémy na farmě jako je např. ochrana vodních toků při používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin. V neposlední řadě je prokázáno, že v biopásu nachází životní prostor i přírodní nepřátelé škůdců polních plodin. Třeba i toto může být pro Vás motivem ke vstupu do podopatření.

Vstupní podmínky

Podpora se poskytuje na biopás vytvořený v rámci dílu půdního bloku s kulturou orná půda (standardní orná půda – označení v LPIS je R).

Minimální výměra vstupu jsou 2 ha biopásů. Tato výměra je součtová, tj. jednotlivé biopásy mohou mít i menší výměru.

Roční výše podpory je

- 670 EUR/ha krmného biopásu,
- 591 EUR/ha nektarodárného biopásu.

Přepočat na Kč se provádí podle směnného kurzu uveřejněného v posledním Úředním věstníku EU vydaném v kalendářním roce, který předchází roku, za který se dotace poskytuje.

Pokud o podporu na vytvoření biopásu žádá ekologický zemědělec, pak plocha biopásu již není podpořena dotací v rámci ekologického zemědělství. Na zbytek dílu půdního bloku, kde biopás není, je podpora v ekologickém zemědělství vyplácena.

Co je cílem podpory

Cílem podpory je vytvoření životního prostoru pro volně žijící organismy v oblastech s převahou orné půdy, kde je nedostatek potravních příležitostí a úkrytu a kde je silně fragmentovaná krajina. Krmné biopásy jsou určeny pro podporu zejména drobného ptactva a savců. Nektarodárné biopásy se zaměřují zejména na podporu hmyzu (blanokřídlých, zejména včel a denících motýlů). Vytvoření biopásu je spojeno se značnou ztrátou produkce z orné půdy a s organizačními náklady. Bez podpory by takové aktivity nevznikly nebo by vznikly jen v mizivé míře. Dotováno je tedy založení biopásu osetím stanovenou směsí a jeho ponechání bez zásahů do následujícího kalendářního roku (jednoleté biopásy) nebo dva až tři roky (víceleté biopásy). Umístění biopásu na rozdílu od jeho rozměrů předem nikdo neurčuje. V prvním roce podáváte s žádostí o vstup do podopatření mapu dílů půdních bloků, kde zakreslujete plánované umístění biopásu v prvním roce. Posun biopásu v rámci konkrétního zařazeného dílu půdního bloku je v jednotlivých letech závazku možný. Toho se využívá zejména jako prevence před případným zaplevelením.

Výsev obou typů biopásu znamená ztrátu příjmu z produkce na orné půdě z této plochy. Současně se nepředpokládá využití hmoty z těchto pásů pro krmení hospodářských zvířat, tedy ztráta příjmu je rovna plné ztrátě z orné půdy. Vedle ztráty produkce vznikají dodatečné náklady na výsev biopásů (osivo) a na mechanizaci spojenou s jejich výsevem a sklizní v důsledku rozdílnosti prací spojených s hlavní plodinou na daném pozemku. V případě krmných biopásů se jedná o náklady každoroční a u nektarodárných biopásů o náklady vznikající dvakrát během závazku. U nektarodárných biopásů navíc vznikají další dodatečné náklady vzhledem k požadavku na jejich seče (v určitém rozsahu a četnosti).

Podmínky podopatření

- **Založit biopás tak, aby splňoval stanovená kritéria.**
 - Klíčem k úspěchu správné funkce biopásu je jeho umístění. Níže uvedená kritéria spíše omezují velikost biopásu a polohu ve vztahu k ostatním biopásům, případně komunikacím. Při návrhu biopásu v rámci dílu se zamyslete nad pravděpodobným osevním plánem pro následujících pět let. Rozhodněte se, zda vstoupíte do varianty jednoleté nebo víceleté. Umístění biopásu volte tak, aby zásadně neomezovalo Vaše hospodaření, ale přihlídněte rovněž k místním podmínkám (svažitost pozemku, přítomnost vodních toků, lesa a podobně). Snažte se vytvořit biokoridor - zelený most pro přírodu.
 - Biopás musí být široký nejméně 6 m a nejvíce 24 m a dlouhý musí být minimálně 30 m. Výměra biopásu může

Stručný přehled podmínek podopatření

Založit biopás tak, aby splňoval stanovená kritéria.

Biopás nehnojit a postřiky použít jen v krajním případě a pouze bodově.

Do 15. 6. zasít stanovenou směs.

Pro krmný biopás – od 16. 6. do 31. 3. následujícího roku ponechat biopás bez zásahu

Pro krmný biopás – od 1. 4. do 15. 6. následujícího roku zapravit biopás a vysít znovu stanovenou směs.

Pro nektarodárný biopás – ponechat biopás minimálně dva, maximálně tři roky bez zásahu s výjimkou seče biopásu a odklizení biomasy v termínu od 1. 7. do 15. 9.

Pro nektarodárný biopás – od 1. 4. do 15. 6. třetího nebo čtvrtého roku zapravit biopás a znovu vysít stanovenou směs.

Doklady prokazující množství a kvalitu osiva uchovávat po dobu 10 let.

v rámci dílu půdního bloku tvořit nejvýše 20 % celkové výměry dílu půdního bloku.

- Biopás lze vytvořit jak u kraje dílu, tak uvnitř dílu, ale vždy ve směru orby.
- Pokud hodláte, samozřejmě při splnění výše uvedených podmínek zasít na dílu půdního bloku biopásů více, mějte na paměti, že vzdálenost mezi jednotlivými biopásy uvnitř dílu půdního bloku musí být minimálně 50 m a že nelze kombinovat jednoletý a víceletý biopás na jednom dílu půdního bloku. Platí rovněž podmínka uvedená výše, že výměra biopásů nesmí v součtu překročit 20 % výměry dílu půdního bloku.
- Zejména u polní zvěře jako jsou zajíci, koroptve a bažanti často dochází ke střetům s dopravními prostředky. Proto hospodařte-li v blízkosti dálnice nebo silnice I. či II. třídy, pak se biopás nesmí nacházet blíže než 50 m od těchto komunikací.
- **Biopás nehnojit a postřiky použít jen v krajním případě a pouze bodově.**
 - Biopás je neproduktivní plochou a ošetřování biopásu stejným způsobem jako u polních plodin, by mělo devastující účinek zejména na hmyz, ale třeba i druhové složení biopásu. Proto se na celé šíři biopásu vzdejte používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin.
 - Ze své praxe jistě víte, že zejména u přípravků na ochranu rostlin se čím dál více objevují omezení na jejich použití v blízkosti vody. Již poměrně vel-

ká část přípravků na ochranu rostlin má omezení, které hovoří o vyloučení postřiku na pozemcích svažujících se k vodám. Omezení se však neuplatní, je-li použit vegetační pás (široký 5 m, 10 m, 15 m nebo 20 m). Biopásy (zejména ty víceleté) lze velmi vhodně využít jako tyto vegetační ochranné pásy. Samozřejmě lze vytvořením biopásu řešit i klasické omezení postřiku u vody.

- V krajním případě, pokud by hrozilo šíření plevelů z plochy biopásu a mohlo by tak být ohroženo plnění požadavků rostlinolékařského zákona lze použít bodově herbicidy. Taková situace je ale vždy spojena s vydáním písemného rostlinolékařského opatření ze strany Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského. Výskyt plevelů samozřejmě závisí na mnoha faktorech např. optimálních podmínkách pro vzejití porostu biopásu nebo třeba zásobě semen plevelů v půdě. Složení směsi na biopásy bylo nicméně navrženo tak, aby k nadměrnému šíření plevelů mimo biopás nedocházelo.

Podmínky titulu – jednoleté krmné biopásky

- **Do 15.6. zasít stanovenou směs.**
 - Při míchání směsi je nutné dodržet následující poměr a minimální výsevek:
 - Povinné druhy (musí být obsaženy všechny)**
 - 65 kg/ha jarní obilovina (oves, ječmen, pšenice)
 - 15 kg/ha proso seté
 - 15 kg/ha pohanka obecná
 - 0,8 kg/ha kapusta krmná

Volitelné druhy (musí být obsaženy minimálně dva druhy)

- 2,5 kg/ha slunečnice roční
- 5 kg/ha lesknice kanárská
- 5 kg/ha svazenka vratičolistá
- 20 kg/ha len olejný
- 30 kg/ha hrách setý, hrách setý rolní (peluška), bob koňský (lze využít samostatně nebo ve směsi, která se ale ve směsi počítá do směsi biopásu jako jedna plodina)
- 5 kg/ha lupina bílá

◦ K setí je možné použít směs již namíchaného osiva (jednotlivé komponenty směsi musí být uznané nebo kontrolované osivo) nebo je možné si namíchat vlastní směs z uznaného nebo kontrolovaného osiva.

◦ Výsev musí být proveden nejpozději do dvou let od vydání míchacího protokolu nebo osvědčení prokazujícího kvalitu osiva.

◦ Nelze využít farmářské osivo.

• Doklady o množství a kvalitě osiva uchovávat nejméně po dobu 10 let.

◦ Dokázat splnění podmínky složení osevní směsi nebo požadované kvality osiva lze jen předložením dokladů k osivu.

◦ Doklady mohou být uznávací listy míchací protokol a další dokumenty, ze kterých lze zjistit kvalitu osiva a jeho množství.

• Od 16. 6. do 31. 3. následujícího roku ponechat biopás bez zásahu.

◦ Po zasetí biopásu je nutné plochu vynechat z veškerého obhospodařování až do konce března následujícího roku (s výjimkou případné bodové aplikace herbicidů – viz výše). Biopás nelze využívat k pojezdům zemědělské techniky. Jde o podmínku, která zajišťuje vhodný životní prostor živočišným i rostlinným druhům.

◦ Ponechání biopásu bez zásahu přes zimu až do konce března zvyšuje šanci přezimování některých bezobratlých druhů a poskytuje požadovanou potravní nabídku zejména přezimujícím ptákům.

• Od 1. 4. do 15. 6. následujícího roku zapravit biopás a vysít znovu stanovenou směs.

◦ Celý koloběh se uzavírá zapravením rostlinné hmoty biopásu do půdy a znovu osetím plochy.

Podmínky titulu – víceleté nektarodárné biopásky

• Do 15. 6. zasít stanovenou směs.

◦ Při míchání směsi je nutné dodržet následující poměr a při setí minimální, případně maximální výsevek:

Jeteloviny (musí být obsaženy minimálně čtyři druhy) – min. 15kg směsi/ha

- jetel luční (diploidní odrůdy)
- komonice bílá (jednoleté i dvouleté odrůdy)
- úročník bolhoj
- vičenc ligrus
- vikev setá
- vojtěška setá
- čičorka pestrá

Plodiny (musí být obsaženy minimálně dva druhy) – min. 5kg směsi/ha, max. 7kg směsi/ha

- hořčice bílá (max. množství ve směsi 1,5 kg/ha)
- svazenka vratičolistá (max. množství ve směsi 1 kg/ha)
- pohanka obecná
- slunečnice roční

Byliny (musí být obsaženy minimálně jeden druh) – min. 2,5kg směsi/ha, max. 5kg směsi/ha

- kmín kořený
- mrkev krmná
- sléz lesní
- divizna velkokvětá

◦ K setí je možné použít směs již namíchaného osiva (jednotlivé komponenty směsi musí být uznané nebo kontrolované osivo) nebo je možné si namíchat vlastní směs z uznaného nebo kontrolovaného osiva.

◦ Výsev musí být proveden nejpozději do dvou let od vydání míchacího protokolu nebo osvědčení prokazujícího kvalitu osiva.

◦ Nelze využít farmářské osivo.

• Doklady o množství a kvalitě osiva uchovávat nejméně po dobu 10 let.

◦ Dokázat splnění podmínky složení osevní směsi nebo požadované kvality osiva lze jen předložením dokladů k osivu.

◦ Doklady mohou být uznávací listy míchací protokol a další dokumenty, ze kterých lze zjistit kvalitu osiva a jeho množství.

• Ponechat biopás minimálně dva, maximálně tři roky bez zásahu s výjimkou seče biopásu a odklizení biomasy v termínu od 1. 7. do 15. 9.

◦ V rámci pětiletého závazku se můžete rozhodnout, zda biopás založíte ve dvouleté nebo v tříleté variantě. Biopás budete tedy v rámci závazku zakládat dvakrát. Zvažte tedy pečlivě místo založení biopásu.

◦ Na biopásu je povolena jediná zemědělská činnost, kterou je jedna seč ročně s odklizem biomasy. Další činnosti, zejména pojezdy zemědělské techniky mimo období seče a odklizu biomasy nejsou povoleny.

◦ Pozdní termín seče je zvolen z toho důvodu, aby biopás poskytoval zdroj potravy opylovačům, co nejdéle.

• Od 1. 4. do 15. 6. třetího nebo čtvrtého roku zapravit biopás a znovu vysít stanovenou směs.

◦ Třetím nebo čtvrtým rokem na jaře zapravíte rostlinnou hmotu biopásu do půdy a znovu osejete plochu biopásu předepsanou směsí osiva na zbývající období pětiletého závazku. Pro hospodaření na následném biopásu platí stejná pravidla jako na původním.

Nejčastější chyby

Největším problémem na biopásech bývá dodržení podmínky bezzásahovosti. Pro správnou funkci biopásu je to však podmínka zcela klíčová. Neproduktivní plocha biopásu láká k pojezdům zemědělské techniky, nicméně je potřeba si uvědomit, že pojezd působí na živočichy ukryté v biopásu naprosto destruktivně. Při plánování

umístění biopásu tedy zvažte možné faktory (chatařské oblasti, poseady, polní cesty), které by mohly zvýšit riziko pojezdu. Zasetí směsi ve správném složení a ponechání plochy biopásu v klidu je klíčem k dosažení účelu tohoto podopatření.

Na víceletých nektarodárných biopásech je nutné provést seč s odklizem biomasy. Provedení seče je důležitou prevencí zaplevelení a podporuje kvetení biopásu. Odklíz jednoletých plodin je pak stěžejní pro rozvoj jetelovin a dvouletých plodin. Načasování seče je pro minimalizaci zaplevelení a rozvoj některých druhů v biopásu klíčové. Záleží však na polních a klimatických podmínkách, kdy seč provést. Proto je mimo jiné interval, kdy je možné seč provést tak široký. Plochu biopásu nelze mulčovat, neboť mulčování je prokazatelně jedním z největších nepřátel bezobratlých živočichů. Přestože by mulčování bylo vzhledem k nižší využitelnosti sklizené hmoty snazší, je nutné posekanou hmotu i sklídit.

Co mohu udělat navíc?

Přestože je umožněno zasetí biopásu až do 15. 6., je vhodné porost zakládat mnohem dříve. Většina druhů obsažených ve směsi rannější termín výsevu zvládá. Časným výsevem se snižuje riziko špatného vzházení z důvodů sucha.

V roce výsevu víceletého nektarodárného biopásu proveďte seč až na začátku zří, umožníte tím rozvoj víceletých druhů.

Složení směsi víceletého nektarodárného biopásu je zaměřeno podporu na opylovačů (včely domácí i divoké, čmeláky) a motýlů. Snahou je, aby byla poskytnuta potrava pro hmyzí druhy živící se nektarem a pylem na co nejdříve možnou dobu. Pokud chcete tento účel opravdu podpořit, proveďte na nektarodárném biopásu střídavou seč. Na začátku července posekejte jen polovinu plochy biopásu a zbytek biopásu sklídte, jakmile začne nakvétat původně posečená část.

3. Použitá literatura

Evropská legislativa (dostupnost www.eur-lex.europa.eu)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 ze dne 17. prosince 2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008, v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009, v platném znění.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 639/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky, a kterým se mění příloha X uvedeného nařízení.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 640/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o integrovaný administrativní a kontrolní systém a o podmínky pro zamítnutí nebo odnětí plateb a správní sankce uplatňované na přímé platby, podporu na rozvoj venkova a podmíněnost.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 807/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se doplňují některá ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a kterým se zavádějí přechodná ustanovení.

Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 808/2014 ze dne 17. července 2014, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV).

Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 809/2014 ze dne 17. července 2014, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o integrovaný administrativní a kontrolní systém, opatření pro rozvoj venkova a podmíněnost.

Národní legislativa**(dostupnost www.eagri.cz/public/web/mze/legislativa/)**

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, v platném znění.

Nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 309/2014 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých zemědělských podpor, ve znění pozdějších předpisů.

Dokumenty zpracované Ministerstvem zemědělství**(dostupnost www.eagri.cz/public/web/mze/dotace/)**

Program rozvoje venkova 2014–2020

Metodika k provádění nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, platná pro rok 2016.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, platná pro rok 2016.

Konzultace a poděkování:

Tento materiál byl konzultován s následujícími odborníky.
Za jejich čas, spolupráci a cenné připomínky jim patří poděkování.

Jan Klír – Výzkumný ústav rostlinné výroby

Ivan Novotný – Výzkumný ústav meliorací a půd

Klára Čámská – Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Václav Zámečník – Česká společnost ornitologická

Pavčina Samsonová – Bioinstitut

Josef Makovský – Ministerstvo zemědělství

Zpracovala: Ing. Anna Vejvodová

Poznámky: